Assalt contra la frontera

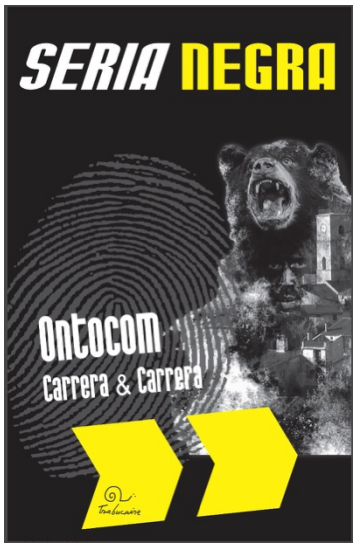

Autoria: Carrera & Carrera
Títol: *Ontocom*
Editorial: Trabucaire, Perpinyà, 2024
175 pàgines

Gràcies a en Carles Sarrat vaig conéixer l'existència d'aquesta novel·la de títol enigmàtic i del detectiu perpinyanès dels Carrera & Carrera i no vaig parar per fer-me amb un exemplar. I no em va defraudar. Vaig gaudir molt la seua lectura que vaig fer pràcticament d'una seguda.

Vaig esbrinar així que Carrera & Carrera són Jacint i Esteve Carrera, escriptors nord-catalans, i que aquesta és la segona novel·la negra que signen a quatre mans. La primera va ser *Aguileta i fil de vint* (2011), esgotadíssima però feliçment reeditada. No tardaré a fer-me amb ella també. Perquè endinsar-me en la lectura d'*Ontocom* va ser també viatjar amb la imaginació a l'Alt Vallespir, al nord de l'Alta Garrotxa, a l'altra banda de la frontera estatal. Vaig pujar amb el detectiu protagonista la carretera que condueix a Sant Llorenç de Cerdans i a Costoja i vaig conéixer els seus habitants, els seus costums i també els seus paisatges. Em va quedar, és clar, el desig de fer el mateix viatge però de veres, analògic, que es diria ara, per conèixer millor el nord del nord, el confí dels Països Catalans, eixe lloc tan llunyà de la Ribera Baixa on escric i he llegit

aquesta novel·la, però on quan dius “bon dia” et responen “bon dia”, com deia el clàssic per establir els límits de casa nostra.

També, és clar, et diuen altres coses, com ara “votura” en lloc de “cotxe”. O empren la misteriosa paraula que dona títol a la novel·la i que finalment un personatge ens explica a la pàgina 70: “’ontocom’ se veu que hi ha fora que nosaltres que ho deiem així per exemple; de la banda del Rosselló dirien ‘en qualque rodal’. I més cap a Girona o Barcelona diran ‘en algun lloc’. Eixe és precisament un dels atractius del llibre, trobar en els diàlegs que van trenant la investigació el català del nord, o per a ser exactes, el català de l’Alt Vallespir I l’Alta Garrotxa, el català septentrional de transició, com expliquen els escriptors seguint la definició de Joan Veny a *Els parlars catalans*.

La narració per altra banda té l’estructura clàssica del gènere, amb un detectiu en la frontera, un policia que no es refia de les investigacions oficials, un parell de xicones que flirtegen amb major o menor sinceritat amb el protagonista, els gendarmes maldestres i una sèrie d’entrevistes amb els personatges que envolten l’assassinat que van caracteritzant la galeria i proposant l’enigma a lector. Mentrestant coneixem també elements importants de la societat local, l’economia de frontera al llarg del temps i l’existència allà també de cacics locals. Finalment tot es ressol en una escena climàtica ambientada en un esdeveniment col·lectiu. Aquest és en aquest cas tradicional i festiu, la festa de l’Os, la qual cosa permet el narrador no només descriure la de Sant Llorenç, sinó explicar les seues diferències amb altres pobles del Vallespir: “Les festes de l’Os són com els tres moments del teatre clàssic. A Prats, seria més proper als temps més antics, els del caos festiu, allà on les pulsions s’expressen de la manera més arcaica. En canvi a Arles la festa de l’Os és ja només un espectacle, amb un públic separat dels protagonistes, i el final a la plaça és una exhibició de danses folklòriques. Entre aquests dos extrems, hi ha Sant Llorenç, La festa ha quedat integrada als Carnavals. L’aventura de l’os encara té les característiques de Prats, autèntica i salvatge. I al mateix temps ja és més codificada”.

En resum, que recomane molt la lectura d’*Ontocom*, novel·la negra clàssica, amb escenari rural, que ens permet conéixer millor el nord dels territoris de parla catalana. Com diuen els autors a la presentació, un dels seus objectius era fer un “assalt contra la frontera”, i de veres que ho aconsegueixen. Recomane també per això visitar el

catàleg de l'editorial Trabucaire, amb vertaderes joies i una tasca admirable per sostindre la nostra llengua i la nostra cultura a l'altra banda de la frontera estatal. Eixa és una altra cosa que compartim des del sud fins al nord, l'existència d'iniciatives com aquesta que no deixaran que s'apague la flama, de societat civil, d'activisme cultural, amb obres estimables i amb entusiasme i persistència per fer-les possibles. La flama del Canigò que està encara ben viva, perquè té qui l'atie i qui la cuide.

Jesús Peris Llorca